

לשון הגמרא פסחים ד"ז אמר
 שמואל כל המלות מזכך עליהם עובר לעשייתן,
 מאי משמע דהאי עובר לישנא דאקדומי הוא,
 אמר רנ"י דאמר קרא וירץ אחימעץ דרך הככר
 ויעבור את הכושי, א"י אמר מהכא ויעבור מלכס
 לפניהם, וקשה למאי אמר שמואל בלשון שנזכר
 לפרש, לימא קודם או לפני עשייתן, ותו במאי
 פליגי הני אמוראי בהצאת פסוקים אלו, וכי דבר
 חכמה יש להציא פסוק אחר. אלא ע"כ יש בזה
 כונה עמוקה, דלפני או קודם היה במשמע עוד
 שלא התחיל במצוה כלל, מש"ה אמר לשון עובר
 דמשמעו סמוך ממש שיאחו זידו דבר המצוה,
 ואז יתחיל לזכר, וזהו משמעות המקרא ויעבור
 מלכס לפניהם, שזרור שאין המלך מתחיל לילך
 עד שכבר כל הצבא מוכנים ללכת ועומדים על
 הגבול, אמנם ויעבור את הכושי עוד פירושו באופן
 אחר, שהרי הכושי הלך לפני אחימעץ, ואחימעץ
 רץ מאחוריו ועבר עליו ולפניו, וה"נ יש להחל
 הברכה, ואח"כ לעשות המצוה ולגומרה ואח"כ
 לגמור הברכה, ושני הפירושים אמת דמצוה
 שאפשר לעשות באמצע הברכה כמו קשירת תפלין
 מילה וכדומה, יש לזכר לפני התחלת המעשה,
 ולעשות ולגמור את הברכה, משא"כ מצוה שאי
 אפשר בכך כמו אכילת מצה ותקיעת שופר וכדומה,
 א"א אלא לזכר קודם התחלת המצוה, אבל מכ"מ
 סמוך ממש, שיהא אוחז במצוה או בשופר.

(הצ"ח - דברי ארנ"ג)
 (דברי א"א ע')

ומדי דברי בסוגיא זו יש להראות על דברי הנצי"ב בהעמק דבר ריש וילך ובמרומי
 שדה שהם מזהירים ונפלאים, אלא אף תמוהים בבת אחת. שמסביר את הלשון עובר
 לעשייתן שהוצרך התלמוד להסביר מפסוקים מהו לשון זה שמובנו קודם. כבר המאירי
 נימק למה באמת שמואל לא אמר קודם משום שקודם היה משמעו אף זמן רב מקודם
 ואילו עובר מיד לפני המצוה. והעיר הנצי"ב שלא לחינם הביאה הגמ' כראיה את הפסוק
 שאחימעץ רץ ויעבור את הכושי ולא את הפסוקים האחרים שהובאו עוד שם שיעקב עבר
 לפני המתנות ושמלכנו עובר לפנינו וכולם מוכיחים שעובר הוא קודם. אלא שאחימעץ
 מקודם היה מאחורי הכושי ובמהירות עבר על פניו ובסופו הקדימו.
 רעיון נפלא, אלא שהנצי"ב כתבו שאם אפשר לעשות המצוה באמצע הברכה כמו
 קשירת תפילין ומילה, יש לברך לפני התחלת המעשה, ולעשות, ולגמור את הברכה.
 ודברים אלה לא מובנים הם, הרי זו היא הדעה הדחויה של בשעת מעשה ובאמת אין
 נוהגים כך. אלא לולא דמסתפינא הייתי אומר בדרכו הוא, אבל להיפך, שיש לפני הברכה
 כבר לעשות כאילו מתחילים המצוה - התפילין מונחים על הזרוע; שלשת המינים כבר
 בידו; התינוק והסכין מוכנים - עד שכל אחד יוכל לחשוב כמו בריצת הכושי שהכושי
 יקדים והמעשה ייגמר לפני הברכה. ופתאום באה הברכה ועוברת על המעשה - עובר
 לעשייתה - וגומרת ומקדימה כאחימעץ וגומר הברכה עד שהמעשה עוד לא הגיע. ולכן
 הלשון עובר והראיה מאחימעץ. אלא שכפי דברי הנצי"ב במצוות שאין אפשרות לדבר
 זה יש אמנם להכין כדרך שיעקב הכין המתנות ולברך מקודם.

(א"ח - י"ג)
 (א"ח ק"ג)